

Veropohjia pitää laajentaa ja tiivistää, jotta verokannat voidaan pitää mahdollisimman matalina

Veropohjan tulee olla laaja ja tiivis, jotta yksittäiset veroprosentit, eli verokannat voidaan pitää matalina. Jos veropohjaa laajennetaan, voidaan joitain veroprosentteja jopa laskea. Esimerkiksi työn verotusta on mahdollista keventää, jos verotuloja saadaan kerättyä nykyistä useammasta lähteestä.

Veropohjien laajentamisen lisäksi veropohjaa tulee tiivistää, mikä tarkoittaa jo olemassa olevaan veropohjaan vaikuttavaa lainsäädännön uudelleentarkastelua ja veropohjan aukkojen tilkitsemistä. Yksinkertaistettuna **laaja veropohja** tarkoittaa, että verotetaan mahdollisimman montaa eri tulonlähdettä. Toisin sanoen veropohjan laajuus varmistaa, että tulot ovat laajasti veronalaisia ja vastaavasti menot laajasti vähennyskelpoisia.

Tiivis veropohja tarkoittaa yksinkertaistettuna, että olemassa oleviin veropohjiin ei löydy lainsäädännöstä tapoja tehdä poikkeuksia tai, että tulonlähdettä ei voi muuttaa matalamman verokannan piiriin.

Yksinkertaisimmillaan verotulojen määrä voidaan laskea veropohja kerrottuna veroprosentilla. Jos veropohja on laaja, ei verotuoton saamiseksi tarvita korkeita veroprosentteja. Jos puolestaan veropohja on kapea, tarvitaan korkeampi veroprosentti saman verotuoton saamiseksi. Jos veropohja on laaja, muttei tiivis joudutaan tilanteeseen, jossa laajojakin veropohjia joudutaan verottamaan korkeilla verokannoilla. Korkeat verokannat ja epätiivit veropohjat johtavat epäoikeudenmukaisiin tilanteisiin silloin, jos vain jotkut kykenevät hyödyntämään veropohjan aukkoja. Tällöin verojärjestelmä käytännössä suosii joitain henkilöitä.

Esimerkki laajasta veropohjasta ja matalasta verokannasta

Valtion **A** kansalaisille muodostuu tuloja yhteensä 200 euroa siten, että pääomasta ja omistuksista muodostuu 100 euroa ja palkkatuloista yhteensä 100 euroa. Valtio tarvitsee 50 euroa hyvinvointipalveluiden rahoittamiseen. Valtio kerää verotuloja verottamalla palkkatuloja 50 % veroasteella. Verottamalla pelkästään palkkatuloja valtio saa kerättyä tarvitsemansa 50 euroa hyvinvointipalveluiden rahoittamiseen.

Valtiossa **B** tuloja muodostuu myös 200 euroa samalla tavalla, kuin valtiossa A. Valtio B on kuitenkin päättänyt verottaa pääomatuloja sekä palkkatuloja molempia 25 % veroasteella. Valtio B kerää yhteensä veroja 50 euroa verotuloja, mutta verot kerätään useammasta lähteestä verrattuna valtioon A.

Valtion B veropohja on laajempi, kuin valtion A ja yksittäiset verokannat ovat matalampia.

Veropohjaan muodostuu aukkoja erilaisten verovähennysten vuoksi, jolloin tavoite veropohjan tiivistämisestä on hankala toteuttaa.

Verojärjestelmässämme on myös monia epäsuoria verotukia, joiden vuoksi julkisen sektorin tulot pienentyvät. Verotuet eivät näy valtion budjetissa suorina menoina, vaan välillisesti saamatta jääneinä verotuloina.

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) [mukaan](#) vuonna 2019 verotukien taloudellisen vaikutuksen arvioitiin olevan noin **28,5 miljardia euroa**. Valtiovarainministeriön mukaan vuonna 2021 Suomessa oli yli **190** yksittäistä verotukisäädöstä. Verotuista vain osalle kyetään arvioimaan euromääräinen vaikutus, eikä verotuen poisto välttämättä vahvista julkisen sektorin budjettia ennalta arvioidulla määrällä. On kuitenkin hyvin

Oheisessa taulukossa on muutama esimerkki verotuista ja niiden taloudellisesta vaikutuksesta julkisen sektorin tuloihin. Täydellinen luettelo verotuista löytyy valtiovarainministeriön [muistiosta](#).

Taulukko: Esimerkkejä eräistä verotuista ja niiden fiskaalisista vaikutuksista vuonna 2021 (VM, 2021)

Verotuki	Verotuen arvo (milj.€)
Omasta asunnosta saadun myyntivoiton verottomuus	1 500
Luontoisetujen (ateriaetu) osittainen verovapaus	30
Kotitalousvähennys	380
Yrittäjävähennys	135
Asuntotulon verovapaus	4 300
Listamattomien yhtiöiden osinkojen markkinakorkoa suurempi tuotto prosentti	430
Turpeen normia alempi verokanta	172

Yksi suurimmista verotuista on niin sanottu laskennallisen asuntotulon verovapaus. Asuntotulon verovapaus luetaan verotueksi, koska omistusasunnon katsotaan tuottavan omistajalle asumispalvelua, joka rinnastetaan muiden sijoituskohteiden tuottoon. Kun muiden sijoituskohteiden tuottoja verotetaan, voidaan asuntotulon katsoa olevan verotuki.

Asuntotuloa¹ muodostuu omistusasunnon käyvän vuokrahinnan ja välittömien asumiskulujen erotuksesta. Asuntotulo tavallaan kuvastaa asunnon omistavan kotitalouden saamaa etua verrattuna vastaavanlaisessa markkinahintaisessa vuokra-asunnossa asuvaan kotitalouteen. Asuntotuloa syntyy myös, jos asutaan toisen kotitalouden asunnossa vastikkeetta, sekä silloin jos kuntien ja yleishyödyllisten yhteisöjen asunnoista maksetaan markkinahintoja alhaisempaa vuokraa (Tilastokeskus, 2021.)

Valtio verottaa vuokra-asumista perimällä vuokraajan vuokratuloista pääomatuloveroa. Vastaavaa veroa ei kohdisteta omistusasumiseen.

Esimerkki veropohjan tiivistämisestä

Laaja veropohja tarkoittaa, että verotetaan mahdollisimman montaa tulonlähdetä. Tiivis veropohja tarkoittaa, että verotettavista tulonlähteistä tosiasiallisesti maksetaan veroja ilman suuria vähennys- ja tulonmuuntomahdollisuuksia. Käytännössä tiivis veropohja tarkoittaa, että verotettavaa tuloa ei ole mahdollisuutta muuttaa toiseen muotoon, eikä maksettua veron määrää voida pienentää erilaisilla poikkeussäännöillä.

Jos pääomatulon verokanta on kuvitteellisen valtion lainsäädännössä lähtökohtaisesti 30 %, mutta lainsäädäntöön on lisätty aikojen saatossa erilaisia poikkeuksia ja vähennysmahdollisuuksia veropohja saattaa vuotaa, eli tarjota verovelvollisille mahdollisuuksia maksaa tosiasiallisesti pienempää veroprosenttia.

Henkilö A saa pääomatuloja yrityksestä X 40 000 euroa vuodessa ja maksaa veroa 30 % (12 000 euroa).

Henkilö B saa myös 40 000 euroa vuodessa pääomatuloja yrityksestä Y, jolla on vahvempi pääomarakenne, kuin yrityksellä X. Vahvemman pääomarakenteen vuoksi maksaa henkilö B veroja 20 % (8 000 euroa).

¹ Kutsutaan myös laskennalliseksi nettovuokraksi

Henkilö B maksaa vähemmän veroa, kuin henkilö A lainsäädännössä olevan poikkeussäännön vuoksi, mikä tarkoittaa, että kokonaisveropotti jää pienemmäksi ja henkilön B pääomatuloja kohdellaan eri tavalla verrattuna henkilöön A.

Kuvitteellinen valtio päättää muuttaa lainsäädäntönsä siten, että yrityksen pääomarakenteen vahvuudesta riippumatta veroa maksetaan 30 % verokannalla. Tässä esimerkkitilanteessa valtio on siis tiivistänyt veropohjaa.

Mahdollisia toimenpiteitä veropohjan laajentamiseksi ja tiivistämiseksi

Listamattomien osakeyhtiöiden huojennetun osinkotulon tuottoasteen alentaminen tai sitominen markkinakorkoihin

Nykyjärjestelmä asettaa listamattomista ja listatuista osakeyhtiöistä saadut osingot verotuksellisesti eri asemaan. Listamattomista yhtiöistä osinkotuloja voidaan nostaa huomattavasti matalammalla verokannalla, jos yrityksen nettovarallisuus on suuri. Nykyjärjestelmä kannustaa kasvattamaan yrityksen nettovarallisuutta ja tekee joissain tapauksissa liiketoimintainvestoinneista kannattamattomia ja lisäksi se vähentää verotulojen kokonaismäärä ja heikentää julkisen talouden rahoitusasemaa.

Perintö- ja lahjaverotus

Perintö- ja lahjaverolla voidaan hillitä varallisuuden kasautumista ja varallisuuserojen liiallista kasvua. Perintö- ja lahjaverotuksen veropohjan tiivistämisessä tulee kuitenkin huomioida veronmaksukyky esimerkiksi tarkastelemalla veron maksuaikoja.

Institutionaalisten sijoittajien osinkotuloille 5 % lähdevero

Lähdeveron voisi ulottaa sijoitusrahastoihin, eläkerahastoihin, yleishyödyllisiin yhteisöihin, vakuutuskuoriin ja julkisyhteisöihin. Mahdollisessa uudistuksessa tulee kuitenkin huomioida rahoitusasemaltaan huonossa asemassa olevat yleishyödylliset yhteisöt.

Kiinteistösijoittamisen veropohjan tiivistäminen

Sijoitusrahastot on vapautettu maksamasta tuloa kiinteän omaisuuden tuotoista, mikä johtaa siihen, että ne voivat sijoittaa suomalaisiin kiinteistöihin maksamatta Suomeen veroa. Kiinteän omaisuuden tuoton verovapaudesta tulisi luopua.

Yrittäjävähennyksen pienentäminen

Vuonna 2017 käynnistetty yrittäjävähennyksen pienennys tai poistaminen tiivistäisi veropohjaa. Nykyisen yrittäjävähennyksen puitteissa verottaja tekee 5 prosentin vähennyksen elinkeinotoiminnan tulosta liikkeen- tai ammatinharjoittajalle. Yrittäjävähennyksen saajien joukossa on kuitenkin myös matalatuloisia yrittäjiä, joiden taloudellinen asema tulee huomioida.

Vakuutuskuorien verotus

Nykytilanteessa sijoitusrahastoihin, vakuutus tuotteisiin ja erilaisiin kuorijärjestelyihin kertyvän tulon verotusta voidaan pitkittää ja joissain tapauksissa välttää pysyvästi. Vakuutuskuoriin kertynyttä varallisuutta ja tuloa on mahdollista verottaa samoin, kuin suoria sijoituksia.

Asuntotulon verottaminen

Laskennallisesti asuntotulo on 4,3 miljardin euron suuruinen verotuki. Asuntotulon maltillinenkin verottaminen voisi vahvistaa julkista taloutta oleellisesti.

Tasevapautuksen poisto

<https://veropolitiikka.blog/2018/11/26/caruna-sai-viimeisen-sanan/>

Verojärjestelmän tehokkuutta tulee kehittää investoimalla automatisointiin ja valvontaan

Suomen verojärjestelmää on kehitettävä, jotta harmaan talouden torjunta olisi tehokkaampaa. Harmaan talouden torjunta on yksi tapa tilkitä veropohjan aukkoja ja kerätä nykyistä suurempi veropotti yhteiskuntamme rahoittamiseksi.

Harmaa talous pienentää samanaikaisesti verokertymää sekä vääristää yritysten välistä kilpailua ja markkinoiden toimintaa. Sääntöjä noudattavat toimijat kohtaavat suuremman verorasitteen verrattuna veroja kiertäviin toimijoihin, mikä saattaa johtaa veroja kiertävien toimijoiden markkinaosuuden kasvuun. Tällaisessa tilanteessa veropotti jää pienemmäksi ja sääntöjä noudattavat yritykset saavat vähemmän voittoa itselleen.

Lisäämällä resursseja harmaan talouden torjuntaan olisi mahdollista tukea sääntöjä noudattavien toimijoiden menestymistä markkinoilla ja samalla kasvattaa julkisen sektorin keräämää veropottia.

Verojen maksusta tulisi tehdä mahdollisimman vaivatonta kansalaisten ja yritysten näkökulmasta investoimalla verotuksen automatisointiin ja suoraviivaistamiseen. Verojen maksun yhteydessä tulisi olla mahdollisimman vähän välivaiheita ja sen tulisi rasittaa mahdollisimman vähän veronmaksajia.

Teknologian kehitys mahdollistaa toistoa vaativien tehtävien automatisoinnin. Tulevaisuudessa automaattisella alv-raportoinnilla ja verotusmenettelyllä voidaan helpottaa veronmaksua, ja tehostaa koko prosessia. Yritysten sähköinen taloustieto olisi tärkeä saada kulkemaan suoraan Verohallinnolle ilman erillisiä ilmoituksia.

Työtä tekevien osalta muun muassa alustatalous tarjoaa uusia mahdollisuuksia verotuksen automatisointiin, sillä verojen maksuun tarvittavat tiedot kootaan alustojen ylläpitäjän rekisteriin. Tietojen siirron tulisi tapahtua automaattisesti alustan ylläpitäjän ja verohallinnon välillä digitaalisesti.

Sujuva ja mahdollisimman automaattinen verojärjestelmä helpottaa verojen maksamista ja vapauttaa veronmaksajien sekä verohallinnon aikaa muuhun toimintaan. Lisäksi automatisoitu verotus tekee veronkierrosta hankalampaa ja näin myös vähentää harmaata taloutta.

Alustatalous

Alustatalous tarkoittaa liiketoiminnan organisointia internet-infrastruktuurin päälle rakennettuun alustaan tai sovellukseen, joka mahdollistaa taloudellisen, sosiaalisen ja yhteiskunnallisen toiminnan ja palvelun. Alustatalous haastaa nykyistä verojärjestelmää, mutta samalla tarjoaa uusia mahdollisuuksia verotuksen automatisointiin.

Käytännössä jokin yritys rakentaa verkon välityksellä toimivan alustan, jonka sisällä yksittäiset henkilöt tai yritykset voivat tarjota tuotteita tai palveluita toisille yrityksille tai yksityishenkilöille.

Esimerkkejä suosituista alustapalveluista ovat asunnon vuokraamista varten luotu *AirBnb*, henkilökuljetuksia varten luotu *Uber* ja ruoan kuljetusta varten luotu *Wolt*.

Tiedot transaktioista ja niiden hinnoista kerätään alustan tarjoajan toimesta, joten niiden toimittaminen verohallinnolle voitaisiin automatisoida.